

Publicat el 7-4-2002 a "Diari Levante - EMV".

Malalties d'altura en una ciutat plana

Josep Maria Sancho i Carreres *

A ningú se li escapa el perfil marcadament pla de la nostra ciutat. Aquesta component funcional, paisatgística i territorial l'ha caracteritzada en aspecte, però també en idiosincràsia. Des de les primeries del S.XV fins qui diu 'quatre dies', el Miquelet ha estat la materialització paradigmàtica d'una carència, el nostre melic urbà, la construcció d'altura més reeixida, fita i símbol de puixança. A València, ni els ponts garanteixen l'èxit del suïcida: les altures han segut cosa de campaners i poc més. La resta tenim aversió - o a l'extrem contrari, perniciosa atracció- per l'altura. Pels dos pols, s'és propens a la indisposició, mareig, vertigen,... i totes les altres manifestacions de les 'malalties d'altura'.

és una síndrome que afecta també a persones il·lustrades quan reclamen, amb irreflexiu papanatisme, més i més altures, per a què València no siga 'xata'. Somatitzen l'acrític populisme de 'grandiositat' propalat en els anys 20-30 i tota una centúria de 'gigantisme' faller. Es tracta d'una variant científicament anomenada 'Malaltia d'Altura Absoluta', -M.A.A.-. La simptomatologia: pujada eufòrica -quan més alt millor-; via errada - d'ubicació arbitrària-; inadaptabilitat ambiental -en disposició, volum i aspecte-; torbament -'cutrisme' local- i... patacada!. D'herència, indissimulables 'singularitats' en la nostra escena urbana: els poquets edificis salvables, com la 'Torre València' de l'arquitecte **Gutiérrez Soto**, a l'extrem de Marqués del Túria, mai perdonaran als condemnables, com el de Santa Mònica en el Carrer Sagunt, 'Les Torres del Túria' a l'Estacioneta, 'La Torre Kolster' en Pintor Lòpez, 'La Pagoda' al Jardí de Montfort, els de la Ciutadella, 'La Finca de Ferro' a Sant Agustí,...

Són pigotes del franquisme que ens han marcat la cara, però ull!, sense garanties d'immunització. Les M.A.A. actuen en febrades intermitents, realimentant-se d'un virus irreductible, 'els negocis d'altura immobiliària', al recer d'aquesta llei: planificar més del que correspon i edificar més del que s'ha planificat. L'embolcall de novetat i progrés farà la resta. Com a substrat mòrbid, una seqüela, la variant anomenada 'Malaltia d'Altura Relativa', -M.A.R.-, que ataca indiscriminadament i en extensió, amb efectes que apleguen a patir-se pel conjunt de la ciutadania: el mareig que el bot d'altures edificades -injustificat, inharmonios i sobtat-, ens provoca a cada passa. Expliquem-se.

A la fi del segle XIX, obriren el Carrer de la Pau i regularitzaren el de Sant Vicent amb edificacions de V altures, similars a les que podien alçar-se en qualsevol carreró o en l'Eixample. A principi del XX, la transformació del

bordell o Barriada de Pescadors, actual zona de Correus, amb V-VI altures, també fou moderada. En els anys 30, les escurades butxaques municipals i els poderosos comerciants afectats, aprofitarien els avenços tecnològics per acompletar els voltants de l'Ajuntament amb VIII i IX plantes. L'Avinguda de l'Oest, executada en els 40, estirà la crescuda entre IX i XI. Si la relació renovadora començà amb una escala d'1 a 1, en menys de mig segle aplegà a 2,75: una diferència inarticulable, responsable d'accelerar el deteriorament del Barri del Mercat i de recrear el bordell en un Velluters marginat.

Després vindria, per a tota València, l'aleatorietat d'altures, segons l'ample del carrer i la desfeta del desenvolupisme franquista: VIII -relació d'1 a 2- per als eixamples, canviant-los qualitat i densitat; IX per a cantoneres i avingudes, com Colom o les Grans Vies -d'1 a 2,25 i més-, provocant substitucions d'edificacions d'interés, dents de serra i alteració radical de la fesomia; al Cabanyal i altres nuclis rurals, de VIII cap amunt -relació d'1 a 4-; al Barri del Carme; a la vora de la Mare de Deu o de la Llotja; a les portes de Sant Miquel dels Reis,... les M.A.R. no respectaven res.

Amb l'arribada de la democràcia, i no sense oposició -Sra. **Barberà** ?-, València s'adhereix al 'Estatuto de lo Urbano': el dret de cada àrea a no veure ultrapassada la seua original concepció urbanística. Es marquen 'fora d'ordenació diferida' les edificacions extemporànies, s'harmonitzen altures i s'abonen els patrons d'eixample, vistos els desastres de l'edificació 'oberta i en altura'. Després, els regionalistes ho assumirien, aplegant a enderrocar dos impactes paisatgístics que, en el Barri del Carme i des dels anys 60, 'esperaven' l'Avinguda de l'Oest. El RIVA restà compromés a eliminar un altre detritus a la vora de l'IVAM, i fa poc s'ha planificat fer-ho també a Sant Miquel dels Reis si no s'esmoreix l'eufòria de la Biblioteca Valenciana.

Atenent aquestes dades, creuríem eradicades les 'malalties d'altura', però no és cert, ja han revifat. L'arquitecte **Escribano** fou dels primers en abjurar: modificacions de XX altures (l'Arcade, les Tres Tristes Torres de Jesuïtes, les bessones enfront de l'Hemisfèric) i volums singulars per al Pouet de Campanar i d'altres PAIs suburbials. L'extensió de la fórmula no ha trobat cap mesura limitativa en el Consistori: estrenem una torre en l'Avinguda d'Aragó que ens clou visualment la perspectiva de Marqués del Túria, igual com ho feu, en les darreries del franquisme, l'edifici dels Jutjats respecte del Carrer de la Pau; iniciem una serralada de ciment en l'Avinguda de les Corts, despullada de simetria en vistes llunyanes i ofegadora del Palau de **Foster** en les pròximes; trobem un cràter encercolant el luxós costellam de **Calatrava**, ... Tot un 'monstruari' d'excepcions i de mediocres individualitats. Contradictòriament, sense cap 11-S, un centre comercial 'tomba' una de les torres bessones de XXX plantes de l'Avinguda de França, segurament l'única fita en altura projectada amb trellat.

En comú, sols la volubilitat -o manca- de criteri. és també un símptoma malaltís, el de l'anomenada 'Malaltia d'Altura de Poder', -M.A.P.-, un endemisme de la política. Un vertigen que, per exemple, fa presentar com a sensata i volguda, una avinguda pel Cabanyal amb 'solament' V altures, quan la relació és d'1 a 2,50, similar a la tan criticada de l'Avinguda de

l'Oest, o com a moderada i desitjable, una edificació hotelera a Jesuïtes, quan la relació és d'1 a 3 per no dir de 0 a 12, si partim del jardí originari.

Pèrdues de consciència?. Efectes, al cap i a la fi, de 'malalties d'altura' en una ciutat plana.

* Arquitecte-Urbanista, especialitzat en patrimoni arquitectònic

Fitxer baixat de **<http://www.terracritica.org>**